

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia

**w sprawie zakresu zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarce
podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej**

Na podstawie art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 357 i 730) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustala się zakres zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, który określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 2. Ustala się zakres zadań pielęgniarce podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej, który określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2019 r.²

MINISTER ZDROWIA

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM, LEGISLACYJNYM I REDAKCYJNYM
Konrad Miłoszewski
Dyrektor
Departamentu Prawnego w Ministerstwie Zdrowia
/dokument podpisany elektronicznie/

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej - zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. poz. 95).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 września 2016 r. w sprawie zakresu zadań lekarza, pielęgniarce i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. poz. 1567), które utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 35 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 357 i 730).

Załącznik nr 1

ZAKRES ZADAŃ LEKARZA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ

1. Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, zwany dalej „lekarzem POZ”, planuje i realizuje opiekę lekarską nad świadczeniobiorcą w zakresie działań mających na celu zachowanie zdrowia, profilaktykę chorób, rozpoznawania i leczenie chorób oraz rehabilitację świadczeniobiorcy.

2. W ramach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej lekarz POZ współpracuje z:

- 1) pielęgniarką podstawowej opieki zdrowotnej i położną podstawowej opieki zdrowotnej, wybranymi przez świadczeniobiorcę zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej;
- 2) pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania lub higienistką szkolną;
- 3) innymi świadczeniodawcami, zgodnie z potrzebami świadczeniobiorców.

3. W zakresie działań mających na celu zachowanie zdrowia świadczeniobiorcy lekarz POZ:

- 1) prowadzi edukację zdrowotną;
- 2) prowadzi systematyczną i okresową ocenę stanu zdrowia w ramach badań bilansowych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami;
- 3) uczestniczy w realizacji programów zdrowotnych i programów polityki zdrowotnej, działając na rzecz zachowania zdrowia w społeczności lokalnej;
- 4) rozpoznaje środowisko świadczeniobiorcy.

4. W zakresie działań mających na celu profilaktykę chorób lekarz POZ:

- 1) identyfikuje czynniki ryzyka oraz zagrożenia zdrowotne świadczeniobiorcy, a także podejmuje działania ukierunkowane na ich ograniczenie;
- 2) wykonuje badanie kwalifikacyjne do obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych świadczeniobiorcy oraz zapewnia wykonywanie szczepień;
- 3) informuje o szczepieniach zalecanych;
- 4) uczestniczy w realizacji programów profilaktycznych;
- 5) prowadzi systematyczną i okresową ocenę stanu zdrowia w ramach badań przesiewowych.

5. W zakresie działań mających na celu rozpoznawanie chorób lekarz POZ:

- 1) planuje i koordynuje postępowanie diagnostyczne, stosownie do stanu zdrowia świadczeniobiorcy;
- 2) informuje świadczeniobiorcę o możliwościach postępowania diagnostycznego w odniesieniu do jego stanu zdrowia oraz wskazuje podmioty właściwe do jego przeprowadzenia;
- 3) przeprowadza badanie podmiotowe świadczeniobiorcy zgodnie z aktualną wiedzą medyczną;
- 4) przeprowadza badanie przedmiotowe z wykorzystaniem technik dostępnych w warunkach podstawowej opieki zdrowotnej;
- 5) wykonuje testy lub zleca wykonanie badań dodatkowych, w szczególności laboratoryjnych i obrazowych;
- 6) kieruje świadczeniobiorcę na konsultacje specjalistyczne w celu dalszej diagnostyki, w przypadku gdy uzna to za konieczne;
- 7) kieruje świadczeniobiorcę do świadczeniodawców udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych w celu dalszej diagnostyki, w przypadku gdy uzna to za konieczne;
- 8) dokonuje interpretacji wyników badań i konsultacji wykonanych przez innych świadczeniodawców;
- 9) orzeka o stanie zdrowia świadczeniobiorcy na podstawie badania i dokumentacji medycznej.

6. W zakresie działań mających na celu leczenie chorób lekarz POZ:

- 1) planuje i uzgadnia ze świadczeniobiorcą postępowanie terapeutyczne, stosownie do jego problemów zdrowotnych oraz zgodnie z aktualną wiedzą medyczną;
- 2) planuje i uzgadnia ze świadczeniobiorcą działania edukacyjne mające na celu ograniczenie lub wyeliminowanie stanu będącego przyczyną choroby świadczeniobiorcy;
- 3) zleca i monitoruje leczenie farmakologiczne;
- 4) wykonuje lub zleca wykonanie zabiegów;
- 5) kieruje świadczeniobiorcę do innych świadczeniodawców, w celu wykonania zabiegów;
- 6) kieruje świadczeniobiorcę do innych świadczeniodawców, w tym udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w celu dalszego leczenia;
- 7) kieruje do pielęgniarskiej długoterminowej opieki domowej;
- 8) kieruje do leczenia uzdrowiskowego;

- 9) orzeka o czasowej niezdolności do pracy lub nauki;
- 10) wydaje zaświadczenia i orzeczenia lekarskie;
- 11) integruje, koordynuje lub kontynuuje działania lecznicze podejmowane w odniesieniu do świadczeniobiorcy przez innych świadczeniodawców w ramach swoich kompetencji zawodowych, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną.

7. W zakresie działań mających na celu rehabilitację świadczeniobiorcy lekarz POZ:

- 1) wystawia skierowanie na zabiegi fizjoterapeutyczne;
- 2) wykonuje, stosownie do posiadanych kompetencji i zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, zabiegi rehabilitacyjne;
- 3) wystawia zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne.

**ZAKRES ZADAŃ PIELEŃNIARKI PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ
I POŁOŻNEJ PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ.**

A. Zakres zadań pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej

1. Pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej, zwana dalej „pielęgniarką POZ”, planuje i realizuje kompleksową opiekę pielęgniarską nad świadczeniobiorcą i jego rodziną, obejmując opieką:

- 1) świadczeniobiorców zdrowych i chorych niezależnie od płci i wieku, z wyłączeniem noworodka i niemowlęcia do drugiego miesiąca życia;
- 2) osoby niepełnosprawne.

2. W ramach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej pielęgniarka POZ współpracuje z:

- 1) lekarzem POZ;
- 2) położną podstawowej opieki zdrowotnej;
- 3) pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania lub higienistką szkolną;
- 4) pielęgniarką opieki długoterminowej domowej;
- 5) innymi świadczeniodawcami zgodnie z potrzebami świadczeniobiorców;
- 6) rodziną lub opiekunami świadczeniobiorcy.

3. Świadczenia pielęgniarki POZ w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób obejmują:

- 1) rozpoznawanie, ocenę i zapobieganie zagrożeniom zdrowotnym u świadczeniobiorców;
- 2) rozpoznawanie potrzeb pielęgnacyjnych i problemów zdrowotnych świadczeniobiorców;
- 3) prowadzenie edukacji zdrowotnej;
- 4) prowadzenie poradnictwa w zakresie zdrowego stylu życia;
- 5) monitorowanie rozwoju dziecka;
- 6) realizację programów zdrowotnych, programów polityki zdrowotnej i profilaktyki chorób;
- 7) prowadzenie działań profilaktycznych u świadczeniobiorców z grup ryzyka zdrowotnego;
- 8) organizowanie grup wsparcia;
- 9) profilaktykę chorób wieku rozwojowego;
- 10) edukację w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych oraz informowanie o szczepieniach zalecanych.

4. Świadczenia pielęgnacyjne pielęgniarki POZ obejmują:

- 1) realizację opieki pielęgnacyjnej nad świadczeniobiorcą w różnych stanach zdrowia i choroby zgodnie z aktualną wiedzą medyczną i standardami opieki pielęgniarstwa;
- 2) wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych;
- 3) przygotowywanie i aktywizowanie do samoopieki i samopielęgnacji w chorobie i niepełnosprawności.

5. Świadczenia diagnostyczne pielęgniarki POZ obejmują:

- 1) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych;
- 2) wykonywanie badania fizykalnego;
- 3) wykonywanie podstawowych parametrów życiowych i ich ocenę oraz interpretację;
- 4) ocenę stanu ogólnego świadczeniobiorcy oraz procesu jego zdrowienia;
- 5) ocenę jakości życia i wydolności psychofizycznej świadczeniobiorcy;
- 6) wykrywanie odchyleń od normy rozwojowej;
- 7) wykonywanie testów diagnostycznych poza laboratorium przy wykorzystaniu zestawów i aparatury przeznaczonej do wykonywania oznaczeń w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;
- 8) ocenę i monitorowanie bólu;
- 9) ocenę wydolności pielęgnacyjno-opiekuńczej rodziny;
- 10) pobieranie materiału do badań diagnostycznych;
- 11) wystawianie skierowań na wykonanie badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta - zgodnie z wymogami art. 15a ust. 6 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 576, 577 i 1490).

6. Świadczenia lecznicze pielęgniarki POZ obejmują:

- 1) udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i w nagłych zachorowaniach, w tym prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 2) podawanie leków różnymi drogami i technikami zleconymi przez lekarza, w tym wykonywanie iniekcji domięśniowych, dożylnych, podskórnych, śródskórnych oraz wykonywanie wlewów dożylnych;
- 3) zakładanie opatrunków na rany, odleżyny i oparzenia;
- 4) cewnikowanie pęcherza moczowego i usuwanie cewnika;
- 5) płukanie pęcherza moczowego;
- 6) wykonywanie wlewów lub wlewek doodbytniczych;

- 7) w porozumieniu z lekarzem wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych w stomiach, przetokach i trudno gojących się ranach;
- 8) zdejmowanie szwów;
- 9) wykonywanie inhalacji;
- 10) wykonywanie zabiegów z zastosowaniem ciepła i zimna;
- 11) ustalanie diety w żywieniu przewlekle chorych;
- 12) dobór technik karmienia w zależności od stanu chorego;
- 13) doraźną modyfikację dawki leków przeciwbólowych, w uzgodnieniu z lekarzem i zgodnie z wykazem leków, do podawania których jest uprawniona pielęgniarka;
- 14) zgodnie z wymogami art. 15a ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej:
 - a) ordynowanie leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawianie na nie recept,
 - b) ordynowanie określonych wyrobów medycznych, w tym wystawianie na nie zleceń albo recept.

7. Świadczenia rehabilitacyjne pielęgniarki POZ obejmują:

- 1) rehabilitację przyłóżkową w celu zapobiegania powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i długotrwałego unieruchomienia;
- 2) usprawnianie ruchowe;
- 3) drenaż ułożeniowy, prowadzenie gimnastyki oddechowej;
- 4) ćwiczenia ogólnousprawniające;
- 5) ułożenie i przemieszczanie chorego w łóżku.

8. Pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania lub higienistka szkolna planuje i realizuje profilaktyczną opiekę zdrowotną nad świadczeniobiorcami na terenie szkoły lub w placówce, o której mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148), w porozumieniu z dyrektorem szkoły lub placówki.

B. Zakres zadań położnej podstawowej opieki zdrowotnej

1. Położna podstawowej opieki zdrowotnej, zwana dalej „położną POZ”, planuje i realizuje pielęgnacyjną opiekę położniczo-neonatologiczno-ginekologiczną obejmującą:

- 1) edukację w zakresie planowania rodziny;
- 2) opiekę w okresie ciąży, porodu i połogu;

- 3) opiekę nad kobietą, noworodkiem i niemowlęciem do drugiego miesiąca życia;
- 4) opiekę w chorobach ginekologicznych;
- 5) opiekę nad kobietą w każdym okresie jej życia.

2. W ramach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej położna POZ współpracuje z:

- 1) lekarzem ginekologiem (położnikiem) udzielającym świadczeń specjalistycznych w zakresie jej zadań;
- 2) lekarzem POZ i w porozumieniu z lekarzem wykonuje świadczenia lecznicze;
- 3) pielęgniarką POZ;
- 4) pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania lub higienistką szkolną;
- 5) pielęgniarką opieki długoterminowej domowej;
- 6) położną w specjalistycznej poradni położniczo-ginekologicznej;
- 7) innymi świadczeniodawcami zgodnie z potrzebami świadczeniobiorców.

3. Świadczenia położnej POZ w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób obejmują:

- 1) edukację dotyczącą prozdrowotnego stylu życia kobiety;
- 2) edukację przedporodową;
- 3) poradnictwo w zakresie odżywiania w okresie ciąży i porodu;
- 4) poradnictwo w zakresie pielęgnacji i prawidłowego żywienia noworodka i niemowlęcia do drugiego miesiąca życia;
- 5) poradnictwo laktacyjne i promowanie karmienia piersią;
- 6) kształtowanie postaw rodzicielskich;
- 7) edukację i udzielanie porad w zakresie powrotu płodności po porodzie i metod regulacji płodności;
- 8) profilaktykę chorób ginekologicznych i patologii położniczych;
- 9) edukację kobiety we wszystkich okresach życia w zakresie prowadzenia samoobserwacji oraz podejmowania działań w celu wczesnego wykrywania i likwidacji czynników ryzyka nowotworowego;
- 10) edukację w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV oraz chorobom przenoszonym drogą płciową;
- 11) profilaktykę chorób wieku rozwojowego;
- 12) edukację w zakresie szczepień ochronnych.

4. Świadczenia pielęgnacyjne położnej POZ obejmują:

- 1) planowanie i realizację opieki pielęgnacyjnej nad:

- a) kobietą w okresie ciąży, porodu i połogu,
 - b) noworodkiem i niemowlęciem do drugiego miesiąca życia,
 - c) kobietą ze schorzeniami ginekologicznymi;
- 2) przygotowanie i wspieranie rodziny w opiece nad noworodkiem, niemowlęciem i kobietą;
 - 3) przygotowanie kobiety do samoopieki i samopielęgnacji.

5. Świadczenia diagnostyczne położnej POZ obejmują:

- 1) przeprowadzanie wywiadu środowiskowego lub rodzinnego;
- 2) monitorowanie rozwoju ciąży fizjologicznej;
- 3) wykonywanie badania położniczego;
- 4) zwracanie uwagi na relację rodziny z noworodkiem i niemowlęciem do drugiego miesiąca życia;
- 5) ocenę stanu psychicznego kobiety w okresie ciąży i połogu, w tym ryzyka wystąpienia depresji poporodowej;
- 6) monitorowanie przebiegu połogu i rozwoju noworodka i niemowlęcia do drugiego miesiąca życia;
- 7) obserwację i ocenę rozwoju psychoruchowego noworodka i niemowlęcia do drugiego miesiąca życia oraz adaptacji do środowiska zewnętrznego;
- 8) wykonywanie pomiarów u kobiety i noworodka oraz ocenę tych pomiarów;
- 9) ocenę poziomu bilirubiny u noworodka w oparciu o topografię zażółcenia według schematu Kramera oraz pobieranie materiału do testów przesiewowych w kierunku wykrycia chorób metabolicznych;
- 10) wykonywanie testów diagnostycznych poza laboratorium przy wykorzystaniu zestawów i aparatury przeznaczonej do wykonywania oznaczeń w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;
- 11) pobieranie materiału do badań diagnostycznych;
- 12) wystawianie skierowań na wykonanie określonych badań diagnostycznych, w tym medycznej diagnostyki laboratoryjnej, z wyjątkiem badań wymagających metod diagnostycznych i leczniczych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta - zgodnie z wymogami art. 15a ust. 6 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej.

6. Świadczenia lecznicze położnej POZ obejmują:

- 1) udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i w nagłych zachorowaniach, w tym prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej;

- 2) udzielanie pomocy położniczej i neonatologicznej w stanach nagłych do czasu przybycia lekarza;
- 3) przyjmowanie porodu nagłego w warunkach domowych;
- 4) zabezpieczenie naciętego lub pękniętego krocza;
- 5) udzielanie pomocy w okresie laktacji;
- 6) wykonywanie zabiegów leczniczych, w tym:
 - a) podawanie leków różnymi drogami i technikami zleconymi przez lekarza, w tym wykonywanie iniekcji domięśniowych, dożylnych, podskórnych i śródskórnych oraz wykonywanie wlewów dożylnych,
 - b) zdejmowanie szwów,
 - c) cewnikowanie pęcherza moczowego u kobiet, usuwanie cewnika, płukanie pęcherza moczowego,
 - d) wykonywanie wlewów lub wlewek doodbytniczych,
 - e) płukanie pochwy,
 - f) leczenie i opatrywanie oparzeń, ran oraz odleżyn we współpracy z pielęgniarką POZ,
 - g) wykonywanie zabiegów z zastosowaniem ciepła i zimna;
- 7) ustalanie diety kobiety zgodnie z potrzebami;
- 8) doraźną modyfikację dawki leczniczej leku przeciwbólowego, w uzgodnieniu z lekarzem i zgodnie z wykazem leków, do podawania których jest uprawniona położna;
- 9) zgodnie z wymogami art. 15a ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej:
 - a) ordynowanie leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawianie na nie recept,
 - b) ordynowanie określonych wyrobów medycznych, w tym wystawianie na nie zleceń albo recept.

7. Świadczenia rehabilitacyjne położnej POZ obejmują:

- 1) ćwiczenia usprawniające w ciąży, porożu i schorzeniach ginekologicznych;
- 2) wykonywanie drenażu ułożeniowego u kobiety;
- 3) prowadzenie gimnastyki oddechowej, relaksacyjnej i przygotowującej do porożu oraz w okresie porożu.

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 357 i 730). Rozporządzenie zastępuje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 września 2016 r. w sprawie zakresu zadań lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. poz. 1567), wydane na podstawie art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373 i 1394).

Zmiana podstawy prawnej wydania rozporządzenia wynika z wejścia w życie ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej, która w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia dotyczące organizacji i funkcjonowania podstawowej opieki zdrowotnej. Zgodnie z art. 35 tej ustawy dotychczasowe rozporządzenie zachowuje moc do czasu wydania nowego rozporządzenia, nie dłużej jednak niż przez 24 miesiące od dnia jej wejścia w życie.

Projektowane rozporządzenie określa zakres zadań poszczególnych osób udzielających świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej, zgodnie z ich kompetencjami zawodowymi i aktualną wiedzą medyczną. W dużej mierze projekt powiela dotychczasowe rozwiązania, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej oraz innych zmian, jakie zaszły w przedmiotowym zakresie, np. w zadaniach położnej POZ uwzględniono edukację przedporodową oraz ocenę stanu psychicznego kobiety w okresie ciąży i porodu, w tym ryzyka wystąpienia depresji poporodowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (Dz. U. poz. 1756).

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 grudnia 2019 r.

Projekt rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), i w związku z tym nie podlega notyfikacji.